

חולין כה

עניין: כלי חרס מטמא מתוכו

תענית דף ז.

צ' יותר משחינו הייתי נחם: הגון הוא יפוצו מעינותיך חוצה ואם לאו יהיו לך לבדך (ואמר"י) רבי חנינא בר אידי למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב הוי כל צמא לכו למים^א לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה ואמר"י רבי אושעיא למה נמשלו דברי תורה לשלישה משקין הללו במים וביין ובחלב^ב דכתיב הוי כל צמא לכו למים וכתיב^ג לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב לומר לך מה שלישה משקין הללו אין מתקיימין אלא בפחות שבכלים אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה^ד כדאמרה ליה "ברתיה דקיסר לר' יהושע בן חנניה אי^ה חכמה מפוארה בכלי מכווער אמר לה אביך רמי חמרא במני דפחרא אמרה ליה אלא במאי נירמי אמר לה אתון דחשבותי רמו במאני דהבא וכספא אזלה ואמרה ליה לאבוה רמיא לחמרא במני דהבא וכספא ותקיף אתו ואמרו ליה אמר לה לברתיה מאן אמר לך הכי אמרה ליה רבי יהושע בן חנניה קריוהו אמר ליה אמאי אמרת לה הכי אמר ליה כי היכי דאמרה לי אמרי לה והא איכא שפירי דגמורי

מהר"ל נתיב התורה פ"ב

בהיסח הדעת עד כאן. במאמר הזה בא לבאר איזה מדה ידבק בה עד שמצד אותה מזה אפשר שיזכה לתורה, חולת המדה אי אפשר בשום אופן שיגיע אל התורה, והמדה הזאת היא הענות. ומדה העצמית שגרמה למשה שהיה מקבל התורה, היא הענות אשר היתה עמו יותר מעם כל אדם אשר על פני האדמה ולכך זכה לתורה. וכמו שאמרו זכרונם לברכה באגדה בפרק ר"ע (שבת פ"ט ע"א) הואיל ומעטת את עצמך תקרא התורה על שמך שנאמר זכרו תורת משה עבדי וכמו שמבואר. ובעירובין (ג"ה ע"א) אצל לא בשמים היא לא בגסי רוח היא, שאין להתחזה שייכות כלל לגס רוח שהוא בעל מדה גשמית, וראיה לזה כי לשון גסות מורה על עבות וגסות והעבות הוא לגשם. ועוד הגשם יש לו רחקים מוגבלים, והו מדת גס רוח שהוא מגביל עצמו בגדלות לומר כי כך וכך גדול הוא, לכך אין ראוי מדה זאת אל התורה שהיא שכלית ולא יכנס השכל בגדר הגבול אשר הגבול הוא שייך אל דבר הגשמי. אל השכל. וזה שאמר אחר כך מה אלו שלשה משקין אין נשמרים אלא בפחות שבכלים ור"ל כי אלו משקין השנוי בהם בקלות מאוד, ולפיכך צריך להם לפחות שבכלים כמו כלי חרס אינו פועל במשקה מצד הפשיטות. אבל הכסף והזהב משנה את המשקה, והו מפני שאין הכסף והזהב פשוט כמו שהוא פשוט פחות שבכלים ולכך משנה את המשקה, וכך התורה גם כן אינה עומדת אלא במי שדעתו שפלה, כי כאשר דעתו שפלה יש לו מדת הפשיטות, ואם אין דעתו שפלה לא תעמוד עמו התורה השכלית. וכן מה שאמר בסמוך אי

מהר"ל נתיב העונה פ"ח

כי לא תמצא העושר בגסי רוח. ואמר כי נמשלה התורה בג' משקין מה אלו ג' משקין אין עומדים אלא בפחות שבכלים. וביאור דבר זה כמו שאמרנו כי אלו ג' משקין לכך עומדים בפחות שבכלים כי צריך שלא יהיה אל הכלי איכות מה, שאם יש אל הכלי איכות מה, כגון שהוא כסף אשר יש לו איכות מה וכן הזהב יש לו איכות אינו פשוט, לכך האיכות שבכלי משנה את היין ומתקלקל, אבל צריך שלא יהי' להכלי איכות כלל כמו החרס ואז אין משנה היין. וכך צריך שיהי' הגושא את התורה פשוט, ואם אינו פשוט רק הוא בעל גאווה שאינו פשוט ומוגבל בחשיבות שלו אין ראוי אל התורה שהיא שכל נבדל פשוט, כי בעל האיכות אינו נושא רק לדבר המתיחס אליו במה שהוא בעל איכות זה, לא אל הדבר הנבדל הפשוט. ומה שהתורה נמשלה בג' משקין

שפת אמת שלח תרל"ג

ובמדרש^א חרש (יהושע ב, א) שעשו עצמן קדרין ע"ש. כי שמעתי מאמו"ז ז"ל טעם שאין כלי חרס מקבל טומאה רק מתוכו כיון שאין לו מצד עצמו חשיבות רק מצד שיוכל לקבל בו. לכך החשיבות רק תוכו בו. וזה הכלל. שצריך האדם לבטל כל החיצוניות שלו ולהיות בטל למה שהוא מוכן לעשות רצונו יתברך. כי גוף האדם רק כלי להשראת הקדושה ולהיות נעשה על ידו כבוד שמים כמו שכתוב במדרש^ב הפסוק (ישעיה מ, ח) יבש חציר בו' ודבר אלקינו יקום לעולם בו'. פירוש שיש בכל דבר ניצוץ קדוש ורק שיש עליו חיצוניות שמסתיר הקדושה וכפי מה שאדם מבטל זה ונותן נפשו רק להיות נעשה רצונו יתברך כנ"ל זה דבר אלקינו כי

אמרי אמת שבועות תרע"ד

איתא בגמרא תענית אמר ר' אושעיא למה נמשלו דברי תורה לשלשה משקין הללו צמים וביין ובחלב, דכתיב הוי כל צמא לכו למים וכתיב לכו שברו וגו' ובלא מחיר יין וחלב, לומר לך מה שלשה משקין הללו אין מתקיימין אלא בפחות שבכלים וכו', כדאמרה ליה ברתייה דקיסר לר' יהושע בן חנניה וכו', אצ"ק רמי חמרא צמני דפחרא וכו', רמיא לחמרא צמני דהבא וכספא ותקיף, על כל אדם לדעת שהכל

מן השמים והוא רק כלי לקבל, וכמו דאיתא גבי כלי חרס שאין מטמא אלא בתוכו, מפני שכל חשיבותו הוא רק מפני שיש לו תוך לקבל, וכמו"כ כל תלמוד חכם שהגיע לתורה לריך לדעת שכל התורה שיש לו נתנו לו מן השמים לחוכו, ואיתא אין דברי תורה מתקיימין אלא צמי שדעתו שפלה, שלשה משקין הללו